

**UNIVERZA V LJUBLJANI
TEOLOŠKA FAKULTETA**

Adrijana Štrukelj

**IGRALNIŠKI DELAVEC
VREDNOTE IN NAČIN ŽIVLJENJA**

DIPLOMSKA NALOGA

Ljubljana, 2015

**UNIVERZA V LJUBLJANI
TEOLOŠKA FAKULTETA
VISOKOŠOLSKI STROKOVNI PROGRAM TEOLOGIJA**

Adrijana Štrukelj

**IGRALNIŠKI DELAVEC
VREDNOTE IN NAČIN ŽIVLJENJA**

DIPLOMSKA NALOGA

Mentor: dr. Andrej Šegula

Ljubljana, 2015

ZAHVALA

Zahvaljujem se profesorju dr. Vinku Potočniku, ki mi je dal idejo, da v diplomski nalogi pišem o temi, ki jo zares poznam.

Zahvaljujem se svojim, zdaj že bivšim sodelavcem v Casino Princess v Novi Gorici, da so mi s svojimi izkušnjami pomagali oblikovati nalogo.

Zahvaljujem se gospodu župniku, monsig. Gašperju Rudolfu, ki mi je ob velikem pomanjkanju gradiva velikodušno priskočil na pomoč s svojim gradivom in izkušnjami.

Zahvaljujem se svojemu mentorju, profesorju dr. Andreju Šeguli, ki mi je z zanimanjem prisluhnil in me spodbujal pri delu.

Zahvaljujem se svoji družini, ki me je podpirala pri študiju, predvsem svojemu možu Metodu, ki me je spodbudil, da sem stopila na to pot.

In ne nazadnje se zahvaljujem Gospodu, da me je na to pot poklical.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
2	VPLIV IGRALNIŠTVA NA OKOLJE	2
3	VPLIV IGRALNIŠTVA NA DRUŽBENO OKOLJE IN KVALITETO ŽIVLJENJA	3
4	ODNOS ZAPOSLENIH V IGRALNICI DO IGRALNIŠTVA.....	4
5	VPLIV IGRALNIŠTVA NA NAČIN ŽIVLJENJA ZAPOSLENIH V IGRALNICI	6
6	IGRALNI SALON PRINCESS V NOVI GORICI.....	10
	6.1 Služba v igralništvu.....	10
	6.2 Urnik oziroma večizmensko delo.....	12
	6.3 Ekonomski položaj zaposlenih.....	13
	6.4 Stanovanjski problemi.....	14
	6.5 Prosti čas	15
	6.6 Družina.....	16
	6.7 Služba in zdravje	18
	6.8 Dopust	19
	6.9 Vrednote in služba.....	21
	6.10 Odnos do igralništva	23
	6.11 Sodelovanje v igrah na srečo.....	24
	6.12 Moralni zadržki	24
7	PRISTOP K IGRALNIŠKIM DELAVCEM	26
8	O IGRALNIŠTVU	29
9	O VREDNOTAH	31
10	SKLEP	33
11	POVZETEK	34
12	SINTESE.....	35
	REFERENCE.....	36
	PRILOGA	

1 UVOD

V vrednotah se zrcali vse, kar človeku resnično nekaj pomeni, nazadnje seveda tisto, kar mu je najbolj vredno, dragoceno in sveto. Morda je človeštvo v daljših obdobjih svoje zgodovine doživljalo sebe, druge in dogajanja v svetu, ne da bi se izrecno spraševalo o njihovi vrednosti. Vrednote so bile temu svetu inherentne, sveti (sakralni) in vredni vidiki tega sveta so bili nezavedno prisotni. Šele z rojstvom kritičnega spoznavanja se je v antični dobi začelo zavestno spraševanje o dobrem in zlu. Človek se je zavedel dejstva, da se kljub odprtosti do tega, kar je dobro, ne zavzema in ne poteguje vedno za to. Nasprotno, v njegovem obnašanju rado prevlada nekaj temu nasprotnega. Ob zavestnem soočenju s svojo naravo, razpeto med realnim in idealnim, si je postavil nalogo, da zavestno in kritično premisli dobro in zlo in postavi racionalne temelje svoji etiki in morali. Še danes se lahko vprašamo, ali ni s tem preveč pozabil na intuitivni glas vesti, ki mu je prej nezavedno prisluškoval. In še pozneje, v novem veku, je moral obnoviti svoja kritična razmišljanja. A zdaj ni šlo več samo za dobro in zlo, ki naj bi mu bila podrejena vsa druga vrednostna vprašanja. Ni bilo več jasno, katere vrednote zaslužijo višje in najvišje mesto v vrednostni hierarhiji (Musek, 1993, 8–9).

Vrhunstvo moralnega nad denimo estetskim ali spoznavnim delovanjem ni bilo več samoumevno. Immanuel Kant ga je moral ponovno utemeljevati, tokrat s čisto racionalno logiko, a ni gotovo, ali mu je poskus uspel (Musek, 1993, 10).

Vrednote so pomemben del človekove motivacije in vse človekove osebnosti. Same imajo osebni značaj, v njih se stekajo sestavine človekovega spoznavnega, čustvenega in motivnega delovanja. Prav zato nas je prevzela ideja, da preverimo, kakšno je stanje in kako gledamo na vrednote v kraju, kjer je močno razvita igralniška panoga, to je v Novi Gorici. Še konkretnije nas je zanimalo, kakšne vrednote imajo ljudje, ki so v igralnici zaposleni.

2 VPLIV IGRALNIŠTVA NA OKOLJE

Nova Gorica je izkoristila svojo geografsko lego pri razvoju igralništva, saj ima to prednost, da je kot prvo slovensko mesto lahko dosegljiva, ker je neposredno povezana z italijanskim avtocestnim omrežjem za bogat bazen prebivalstva, ki živi na področju okrog Benetk, Trbiža, kjer so bogata področja večjih in manjših industrialcev, ki imajo za naše razmere izredno veliko kupno moč.

Poleg tega je svojo lego izkoristila tudi z zakonskega vidika, saj sta italijanska zakonodaja in politika zelo restriktivni glede odpiranja igralnic, medtem ko Slovenija do leta 1995 ni imela urejene zakonodaje o igrah na srečo in tudi ne strategije razvoja igralniške dejavnosti. Do tega leta se je v Sloveniji odprlo največ igralnic.

Kakšen vpliv in posledice bo igralništvo prineslo v okolje, so lahko takrat le deloma predvideli na podlagi mnenj, ki so jih pridobili od drugih organizacij, ki so se z igralniško dejavnostjo že ukvarjale. Dejanske učinke in posledice pa lahko opazujemo danes.

Igralništvo je kot fenomen močno vplivalo na gospodarsko in družbeno okolje. Vpliv igralniške dejavnosti v Novi Gorici je večplasten. Vplive lahko definiramo kot gospodarske, ekonomske, okolijske, družbene, demografske itd.

3 VPLIV IGRALNIŠTVA NA DRUŽBENO OKOLJE IN KVALITETO ŽIVLJENJA

Igralništvo je Novogoričanom in okoličanom prineslo službe. Tako je bil rešen problem brezposelnosti, ki bi se sicer pojavil na začetku devetdesetih let. Poleg delovnih mest je igralništvo zaposlenim prineslo tudi materialno blaginjo in socialno preskrbljenost.

Igralništvo prinaša tudi pomemben demografski vidik. Uvedba igralništva je v mesto prinesla poseben demografski premik. Nova Gorica se kot mesto vsak konec tedna na račun obiskovalcev igralnic (glede na št. prebivalcev) poveča za približno 20–25 %.

Pojav in razvoj igralništva je prinesel tudi nekatere težave in negativne posledice. V začetnih letih je bilo negodovanje usmerjeno predvsem v parkiranje avtomobilov italijanskih gostov po pločnikih, pred bloki, na zelenicah in površinah, ki niso namenjene parkiranju, in hrupnosti v okolici igralnic, ki jo povzročajo gostje v večernem in nočnem času, ko prihajajo v igralnice ali odhajajo iz njih.

Igralništvo vpliva tudi na porast kriminalnih dejanj. Po podatkih Upravne enote Nova Gorica in policije v Novi Gorici ni opaziti porasta kriminalnih dejanj. V začetnih letih je bilo nekaj več vlomov v avtomobile gostov igralnic in prebodenih gum, zadnja leta pa so s poostrenim nadzorom število takih in podobnih dejanj zmanjšali.

Mnenje javnosti je nasprotno temu, saj so prepričani, da je igralništvo prineslo več kriminala, odvisnosti od drog, pranja denarja itd.

Ena izmed posledic uvedbe igralništva, ki jo opažajo in občutijo Novogoričani, je tudi splošen višji standard življenja, s tem pa tudi dražje življenje.

Igralništvo vpliva tudi na »družbeno zdravje« in spremembo družbenih vrednot. To se najbolj kaže pri mladih. Mladim se je najbolj zmanjšal interes za druge poklice, saj vidijo v igralništvu perspektivo za materialno boljše in udobnejše življenje.

4 ODNOS ZAPOSLENIH V IGRALNICI DO IGRALNIŠTVA

Igralnica je posebno okolje, kjer se odvija del družbenega življenja. Zaposlenim pomeni del vsakdanjega življenja, ki ga zaradi preživetja morajo preživeti v igralnici, kjer opravljajo svoje delo.

Odnos do igralništva si ustvarjajo na podlagi delovnih izkušenj, ki so jih pridobili z delom v igralnici in poznavanja igralništva. Na igralništvo gledajo iz svoje perspektive, v odnosu do podjetja, kjer so zaposleni in odnosu do sprememb, ki jih je služba v igralnici vnesla v njihov način življenja.

Večini danes zaposlenih je delo v igralnici prva služba. O igralništvu prej niso veliko razmišljali. Le redki so že pred nastopom službe obiskovali igralnice. Po navadi le ob posebnih priložnostih, kot so npr. koncerti pop pevcev ali zanimive prireditve. Tisti, ki pred nastopom službe niso zahajali v igralnice, jih v večji meri tudi danes ne obiskujejo. Pravijo, da ne zahajajo v igralnice zato, ker jih igralništvo ne zanima, in zato, ker vedo in se zavedajo, kakšne so lahko posledice. Nekateri so mnenje o igralnicah spremenili in jih začeli obiskovati. Drugi, ki so jih obiskovali že prej, pa jih obiskujejo še naprej. Večinoma zahajajo v igralnice s sodelavci, prijatelji, s partnerjem, nekateri pa tudi sami.

Igralništvo pojmujejo kot zabavno dejavnost, kot obliko turizma, nekaj pa jih je igralništvo ocenilo zgolj kot hazarderstvo. Po njihovem mnenju je igralnica namenjena vsem, predvsem pa bogatim. V njej naj bi šlo v glavnem za zapravljanje denarja pri igri, nekateri pa v igralnici vidijo tudi zabavo. Na igralnico kot objekt v mestu gledajo kot na ostale objekte, označujejo pa jo kot objekt, ki ponuja zabavo in sprostitev.

Prvi stik z igralnico je bil za večino ob neposrednem nastopu službe. Njihov odnos do igralništva je bil pred nastopom službe pozitivnejši, kot se kaže po nastopu službe. Današnje mnenje o igralništvu je med zaposlenimi deljeno. Približno enaki deleži so med ocenami bolj negativno, nevtrarno in bolj pozitivno. Nihče pa ne ocenjuje

igralništva zelo pozitivno ali zelo negativno.

Zaposleni v igralnici menijo, da njihovo delo ni pravilno ovrednoteno in posledično tudi njihove plače niso dovolj visoke.

Zaposleni v upravi gledajo na igralništvo z drugega zornega kota, saj nimajo neposrednega stika z njim in ga zato ne poznajo v njegovi celoti.

5 VPLIV IGRALNIŠTVA NA NAČIN ŽIVLJENJA ZAPOSLENIH V IGRALNICI

Razvoj igralništva v Novi Gorici ne vpliva le na mesto in njegovo okolico, ampak tudi na način življenja ljudi, ki so v igralništvu zaposleni. Ljudje, ki se zaposlijo v igralnici, morajo vzeti v zakup vse karakteristike, ki jih igralniška služba prinaša. Narava dela je povezana z lastnostmi in zakonitostmi igralništva, kar zahteva spremembo normalnega ritma in načina življenja. Nočno delo, delovni vikendi in prazniki so stalnica igralniških služb.

Po izjavah zaposlenih je dogajanje v igralnici sprva zanimivo, ker opravljajo zelo specifično delo in ker se vedno kaj dogaja. Nekaterim je prav zaradi stika z mnogo ljudmi igralništvo nova oblika socializacije. Njihovo delo je v prvi vrsti povezano z denarjem in ljudmi. Uvajanje v delo traja kakšno leto, dokler dela popolnoma ne obvladajo. Seveda je dolžina uvajanja odvisna od delovnega mesta in traja od treh tednov do enega leta. V novogoriškem igralnem salonu so to delovna mesta, kot je inšpektor na igralnih avtomatih, vzdrževalec na igralnih avtomatih, koordinator vzdrževanja igralnih avtomatov, blagajnik; v večjih igralnicah pa so še druga delovna mesta, ki zadevajo živo igro. Delo je hkrati zahtevno, odgovorno in stresno. Opravka imajo z ljudmi in z veliko denarja. Sčasoma jim delo postane rutinsko in zelo monotono. Delo v igralnicah je zahtevno delo in zaposleni menijo, da še vedno ni pravilno ovrednoteno. Večinoma gre za delo v večernih in nočnih urah, kar pri delu pomeni dodaten napor in koncentracijo, v splošnem pogledu pa življenje, obrnjeno »na glavo«. Pri delu je potrebnega veliko računanja in drugih psihofizičnih spretnosti, poleg tega morajo zaposleni paziti, da ne delajo napak, to velja predvsem za blagajnike, krupjeje in inšpektorje pri igralnih avtomatih.

Delo v igralnici jim spremeni tudi način življenja.

Kot je dejal eden izmed zaposlenih: »Brez igralnice si marsikdo od zaposlenih ne predstavlja več življenja. To postane tvoje življenje. Vezan si na igralniško okolje, na

ljudi, ki delajo v igralnici. Ritem življenja se ti obrne na glavo. Medtem ko vsi ljudje spijo, moraš delati, ko gredo ljudje zjutraj delat, mi odhajamo spat, ko se popoldne zbudimo in se ljudje zvečer odpravijo na sprehod ali zabavo, mi zopet odhajamo na delo. Za nas ni sobotnih večerov, namenjenih obisku znancev ali prijateljev, niti nedelj za popoldanske sprehode« (Rosa, 2004, 138).

Zaposleni v igralnici so vezani na okolje, kjer delajo s sebi podobnimi, s katerimi se posledično potem tudi družijo. Če želijo ohraniti prejšnji način življenja in stike z ljudmi, se morajo zelo truditi. Hitro se zgodi, da na račun službe izgubijo prijatelje iz prejšnjega »normalnega« življenja.

V preteklosti je v igralnicah veljalo nenapisano pravilo, da se sodelavci med sabo ne poročajo, ki je bilo velikokrat kršeno. Pogosto se namreč dogaja, da se med zaposlenimi v igralnici spletejo tesnejši stiki in nemalokrat pride tudi do sklenitve zakonskih zvez. Prav tako pa na drugi strani taki tesni odnosi med sodelavci pripeljejo do številnih razvez in zato je število razvezanih zakonov med zaposlenimi v igralnicah zelo visoko.

Nočno delo v igralnici manj vpliva na življenje mladih, ki še niso poročeni. Mlad človek si želi čim hitreje do čim boljše plače in plače v igralništvu so seveda mamljive. V svoje vrste vabijo predvsem inteligenco, najbolje še pred končanim študijem (brez končane formalne izobrazbe postanejo še bolj odvisni). Po petih letih dela v igralnici možgani nekako zakrnijo in zaposlitev zunaj igralništva postane težka, za mnoge nemogoča. Dobra plača pa vsekakor vpliva na njihov odnos do denarja. Le-ta se spremeni, z njim pa tudi nekatere življenjske vrednote. Delo z velikimi vsotami denarja človeka vsaj delno spremeni. Mladi izgubijo občutek za denar in ga ne znajo več pravilno vrednotiti. To je posledica visokih denarnih prejemkov (plač) ter napitnin, ki se naenkrat pojavijo v rokah mladih uslužbencev. Najpogostejša posledica je »materializacija« posameznika. Mladi si začnejo kupovati drage avtomobile, najnovejše zvočno-vizualne naprave, se oblačiti v draga oblačila in modne dodatke prestižnih blagovnih znamk. Posledica materializacije je tudi drugačno obnašanje in nastop v družbi, ki ju pogojuje materialni status. To se odraža v vsakdanjem življenju na ta način, da se ti posamezniki v družbi začnejo obnašati vzvišeno in iščejo svojo družbo v višjih družbenih krogih, kot jim v resnici pripadajo. Na to bi lahko opozoril marsikateri

»normalno« živeči Novogoričan. Navadno je ravno obratno, namreč, da z določenim družbenim statusom raste tudi materialna plat pri človeku.

Zaposleni v igralnicah imajo ravno toliko denarja, da ne morejo zapustiti igralništva. Odvisni so od dohodka, poleg tega pa radi živijo bolje, saj so se privadili na višje plače in boljši življenjski standard. Na način življenja igralničarjev pa vplivajo tudi obiskovalci igralnic. Z njimi se vsakodnevno srečujejo, jih opazujejo in v določeni meri se hočejo z njimi tudi identificirati. Hočejo jim biti (po dobičku) vsaj malo podobni.

Ritem dela v igralnici še bolj, čeprav drugače, vpliva na starejše, ki so že poročeni in imajo družino. Še posebej, če sta oba od staršev zaposlena v igralnici. Takrat se lahko pojavljajo težave z nadzorom in vzgojo otrok. Starši se v takih položajih odločajo za varuško, ki skrbi za njihove otroke. Otroci se s starši manj videvajo, kot bi se sicer, živijo drug mimo drugega, zato družinsko življenje trpi na račun dela.

Vpliv igralništva na življenje zaposlenih se je kazal tudi kot težava izgorelosti. Z ljudmi, ki so bolehalo za to motnjo, se je kot zunanji sodelavec največjega igralnega kompleksa v Novi Gorici, to je HIT-a, ukvarjal dr. Ščuka. Srž težave, ki se je pojavljala pri zaposlenih, je bila, da so izgubljali stik z realnim svetom. Izgoreli so v željah in nerealnih utvarah ter sanjah, ki so si jih zastavljali. Te so se kazale v gradnji mondenih hiš, kupovanju luksuznih avtomobilov, počitnicah v eksotičnih krajih itd. Svojo stisko so pojasnjevali s pomanjkanjem denarja in nakazali rešitev v še večji plači, kot so jo imeli. Zaradi svojih nestvarnih načrtov niso bili zmožni preživeti s plačo, ki je bila za takratne razmere nadpovprečno visoka, ampak so si želeli še više. Prav to, da so imeli ob nastopu službe kar naenkrat veliko oz. preveč denarja, jim je onemogočalo normalno življenje. Ljudje so izgorevali, ker njihova pričakovanja niso bila realna in v skladu z možnostmi, ki jih je nudilo okolje (Rosa, 2004, 140).

Te ljudi je denar naenkrat potisnil iz socialne resničnosti in z njo niso več vzpostavljali stika. Omenjena težava sicer ni značilna le za igralništvo, ampak je prisotna na vseh področjih dela in življenja, saj izgorelost pomeni izgubo smisla za vsakodnevna početja.

Vpliv igralništva na zaposlene se v določeni meri kaže tudi v zapadanju v odvisnost od

iger na srečo. Veliko zasvojenecv s hazardom je namreč prav med zaposlenimi v igralnicah, kar po eni strani preseneča, saj bi ti morali poznati pasti igralniških strasti, po drugi strani pa je pojav skoraj neizogiben. Predvsem zato, ker so prepričani, da obvladujejo vse trike tega posla in da se ne morejo ujeti v isto zanko kot drugi hazarderji, ki si ne morejo več pomagati (Gorjup-Posinković, 2001, 723).

Takole je v pismu zapisala ena od nekdanjih zaposlenih, ki želi ostati neimenovana:

»OK, lahko vam povem iz prve roke, v igralništvu sem delala šest let, dve leti kot valle, štiri leta kot blagajnik. Eno leto je okoli, odkar sem prišla k pameti in pustila ta moreči šiht. Še danes pa prav gotovo poimensko poznam vsaj deset ljudi, ki so v tem času prišli od »zgube« do »popolne zgube«. Ne bom govorila s stališča igralca, povedala bom s svojega stališča.

- Prostor igralnice je praviloma brez oken ali pod zemljo, da se slučajno skozi najmanjšo špranjo ne vidi in določi, koliko je ura, se pravi, »koliko časa že gembljam ...«. Prav tako v igralnici ni ure (seveda, da ljudje nimajo popolnoma nobenega občutka za čas). Lahko si mislite, kako nezdravo je tako okolje za človeka.
  - V prostoru je od 50 do 200 igralnih avtomatov, če je igralnica večja, še žive igre. Lahko si predstavljate zvok, ki ga spušča 200 igralnih avtomatov, ter sevanje, ki ga to neprestano delovanje povzroča. Pomislite, da igralni avtomat ne sme biti ugasnjen niti en dan, ne da bi o tem obveščali državni urad.
  - Večina igralcev je »stalnih«, kar pomeni, da jim je avtomat »kruh in mleko, otroci in partner ...«. Skratka, realni svet ne obstaja, obstaja samo iluzija »tokrat bom zadel terno ...«. Vendar pa te terne ni in ni. Kopiči se negativna energija in kdo jo pobere? Zaposleni! Mi smo krivi, da je nekdo »zagembljal« življenje, da po 48 urah ni niti stopil na svež zrak, da je »zagembljal« zadnji evro in nima niti za taksi, ki bi ga peljal domov ... Avto je tako že izgubil ob čakanju na terno ...
  - Si predstavljate, kakšne živce mora imeti človek, ki dela v teh luknjah? Močne živce ali pa nobenih več ... Počasi postaneš eden izmed njih ...
- Hvala lepa!!«

6 IGRALNI SALON PRINCESS V NOVI GORICI

Casino Princess, manjša igralnica (igralni salon) v centru Nove Gorice, deluje 18 let, njegovi lastniki pa so tujci. Igralnica obsega dvesto igralnih avtomatov. V njej je redno zaposlenih 40 oseb, 29 jih dela preko študentskega servisa. Povprečna starost zaposlenih je 37,5 leta, najstarejši šteje 62, najmlajši pa 19 let.

V analizi pogovorov smo večkrat uporabili delitev mlajši zaposleni in študentje ter starejši zaposleni. V prvo skupino – mlajši zaposleni in študentje smo vključili mlade, ki v igralnici delajo preko študentskega servisa, in tiste, ki so zaposleni do 5 let. V drugo skupino – starejši zaposleni pa tiste, ki so zaposleni več kot 5 let.

Avtorica diplomske naloge je bila v igralnici zaposlena 20 let, zato ve, kako služba v njej vpliva na življenje zaposlenih in kakšne so spremembe, ki jih igralništvo prinaša v njihova življenja.

Zaposlene v novogoriški igralnici smo povabili k sodelovanju pri odkrivanju sprememb, ki smo jih ali jih bomo še doživeli. V pogovorih so sodelovali vsi, razen dveh, ki sta bila daljše obdobje odsotna z delovnega mesta. Pogovor je potekal ustno, razen enega vprašanja, ki smo jim ga posredovali v pisni obliki (6.10. Ovrednotimo vrednote).

V nadaljevanju naloge predstavljamo odgovore.

6.1 Služba v igralništvu

VPRAŠANJA: Zakaj ste se odločili za službo v igralništvu?

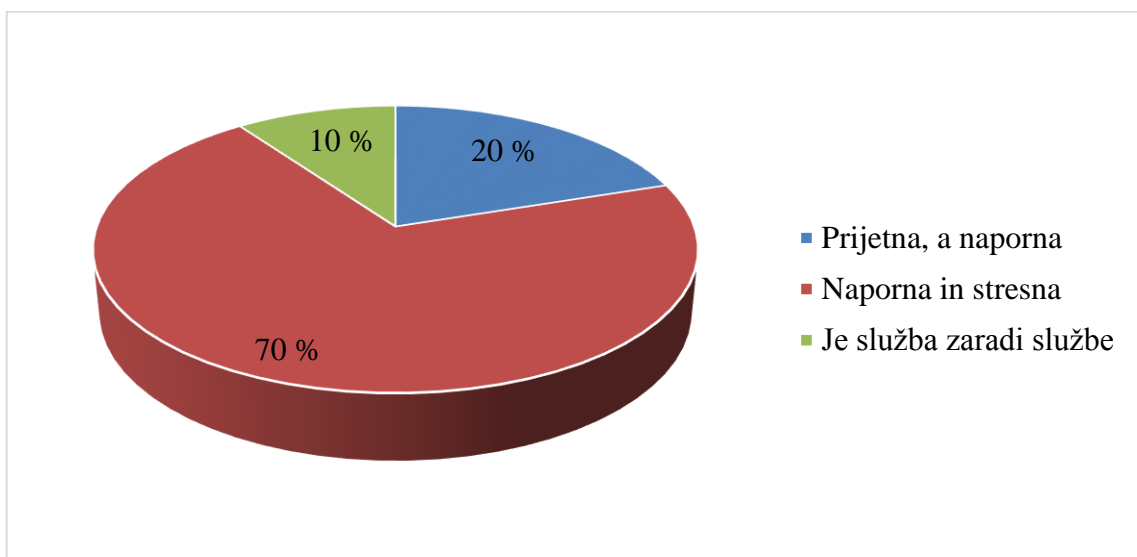
Kako doživljate svojo službo?

Ali se vam zdi naporna, stresna?

Ali bi jo zamenjali, če bi se vam ponudila priložnost?

Po pogovoru z zaposlenimi smo ugotovili, da:

– se je večina zaposlenih v igralništvu znašla zaradi spleta različnih okoliščin. Največkrat je temu botrovala brezposelnost in težke razmere za pridobitev kakšne druge oz. svoji izobrazbi primerne zaposlitve. Nova Gorica je mesto, ki ne ponuja velikih možnosti, saj je njen trg zelo nasičen in nima veliko industrije, ima pa zato zelo razvit turizem in predvsem igralništvo. Prav tu je lahko najti zaposlitev, saj se obseg dela venomer povečuje. Ker vemo, kako težko je najti drugo redno zaposlitev, se tisti, ki se v igralništvu znajdejo in so tam redno zaposleni, težko odločijo za zamenjavo službe, če ta ne nudi določene zanesljivosti in varnosti. Službe v igralništvu pogosto niso tako preproste, kakor si ljudje predstavljajo, saj morajo zaposleni svoje življenje popolnoma prilagoditi življenju igralnice ali igralnega salona. Po pogovorih o težavnosti službe se je pokazalo, da 20 % zaposlenih, predvsem mladih, ki še študirajo, meni, da je njihova služba prijetna, a vendar naporna. Kar 70 % zaposlenih je mnenja, da je njihova služba naporna in stresna, predvsem tisti, ki so v igralnici zaposleni že več kot 5 let, 10 % ljudi ima to službo le zaradi tega, da imajo delo in se s težavnostjo te sploh ne obremenjujejo. Kljub vsemu pa redno zaposleni menijo, da službe ne bi menjali. Tisti, ki delajo pri podjetju že dlje časa preko študentskega servisa, komaj čakajo priložnost, da gredo, kakor sami pravijo, v »normalne« službe (to pomeni od ponedeljka do petka oz. sobote, če je le mogoče s stalnim urnikom poslovanja).

Slika 1: Služba v igralništvu

6.2 Urnik oziroma večizmensko delo

VPRAŠANJE: Ali večizmensko delo vpliva na vaše osebno življenje?

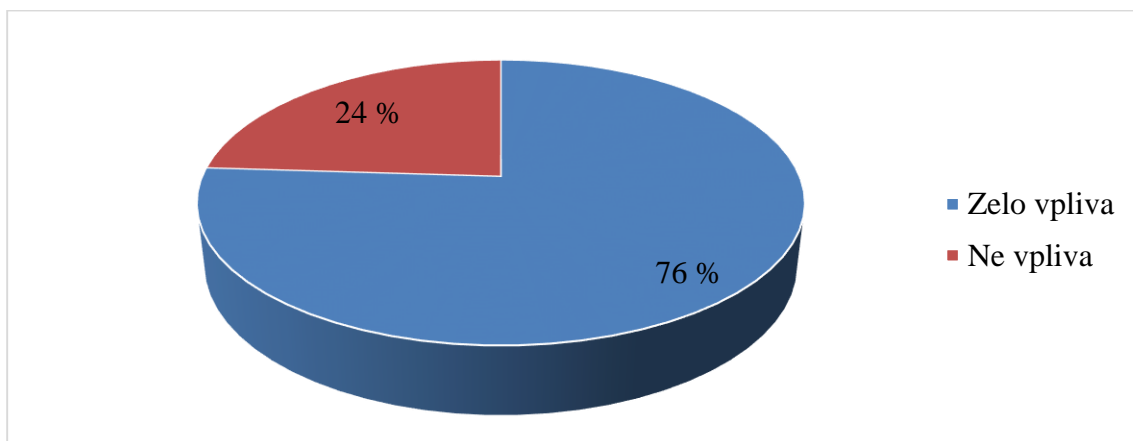
Kako?

Ali imate dovolj časa za osebne zadeve?

Ali imate dovolj časa za spanje?

Ali imate dovolj časa za učenje?

Kjer so igralnice odprte štiriindvajset ur dnevno, je gotovo potreba po zelo razgibanih urnikih zaposlenih, saj to pomeni, da morajo biti zaposleni neprestano na razpolago gostom. To prinaša veliko potrebo po prilagajanju, saj delo lahko poteka nemoteno in brez zastojev le, če je v službi vedno dovolj ljudi, ki se gostom posvečajo. Tako so se izoblikovali urniki z glavnimi tremi izmenami in dodatnimi vmesnimi izmenami, ki so prav tako redne, vendar neodvisne od glavnih treh (so pa velikokrat glavne izmene odvisne od teh vmesnih). Ker so ure prihoda na delo zelo različne, je tudi usklajevanje življenja zaposlenih v veliki meri odvisno od tega. Na vprašanje, kako urnik vpliva na njihovo življenje, so zaposleni odgovorili: 76 % jih meni, da urnik zelo vpliva na njihova življenja, in sicer imajo prenatrpan urnik, premalo spanja, kar vpliva na splošno počutje in razpoloženje, premalo časa za partnerja oz. družino (družinsko življenje je zelo okrnjeno), spremenjen in obrnjen bioritem, ni več praznovanja praznikov in tudi nedeljskega počitka ni (počitek med tednom se ne more primerjati z nedeljskim), tisti, ki še študirajo, pa nimajo dovolj časa za učenje ali pa je to zelo naporno in neučinkovito. 24 % zaposlenih meni, da urnik sploh ne vpliva na njihovo osebno življenje.

Slika 2: Vpliv urnika na osebno življenje

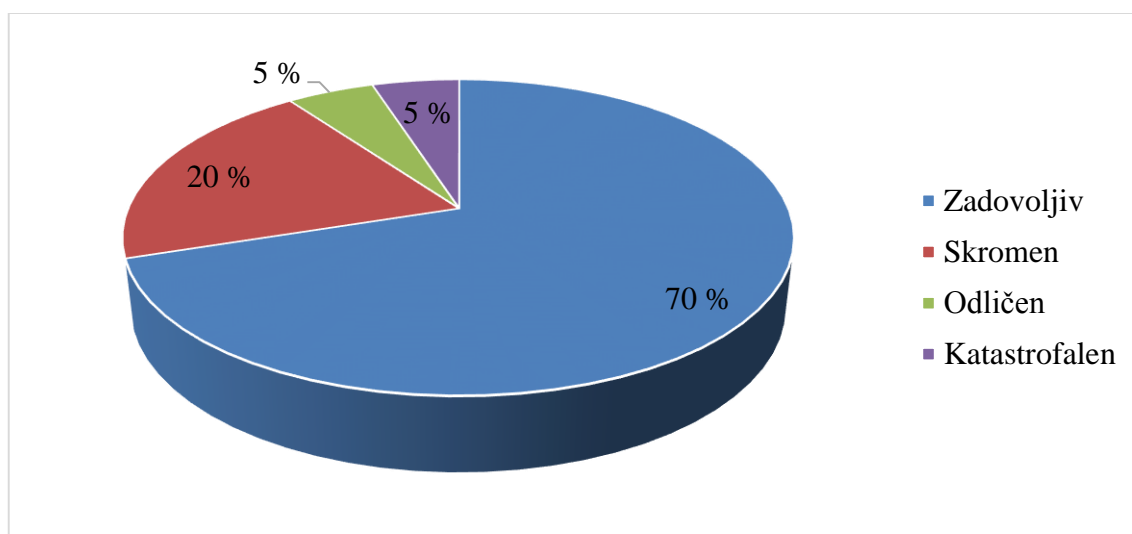
6.3 Ekonomski položaj zaposlenih

VPRAŠANJA: Kako bi ocenili svoj ekonomski položaj?

Zakaj?

Ekonomski položaj zaposlenih pogosto ni tako rožnat, kot ga vidijo ljudje, ki živijo okrog zaposlenih. Vsak zaposleni v igralnici bi najbrž znal povedati, da je njegov denar težko zaslužen, saj mora delati ponoči, ko drugi ljudje spijo, delati mora ob nedeljah in praznikih, ko drugi ljudje pohajajo in praznujejo. Ponavadi se le redkokdo pritoži zaradi tega, saj mu je bila narava dela znana, preden je vstopil v delovno razmerje. Ekonomski položaj zaposlenih je nemalokrat tudi posledica želje »potrošiti več kot imam«, zadovoljevati potrebe, ki to sploh niso in s tem ustvariti negativen ekonomski položaj. Večina sodelujočih, 70 %, meni, da je njihov ekonomski položaj zadovoljiv, 20 % zaposlenih je odgovorilo, da je njihov ekonomski položaj skromen, 5 % svoj položaj ocenjuje kot odličen in prav tako 5 % jih je mnenja, da je njihov ekonomski položaj katastrofalen.

Nihče od sodelujočih ni želel izpostaviti, zakaj je njegovo stanje katastrofalno, vzroki pa so različni (nakup stanovanja, razveza, prevelika poraba, igralnica ...). Na splošno gledano pa vsi dobro živimo, dokler se tega zavedamo in znamo ohranjati ravnotežje med zasluženim in zapravljenim.

Slika 3: Ekonomski položaj zaposlenih

6.4 Stanovanjski problemi

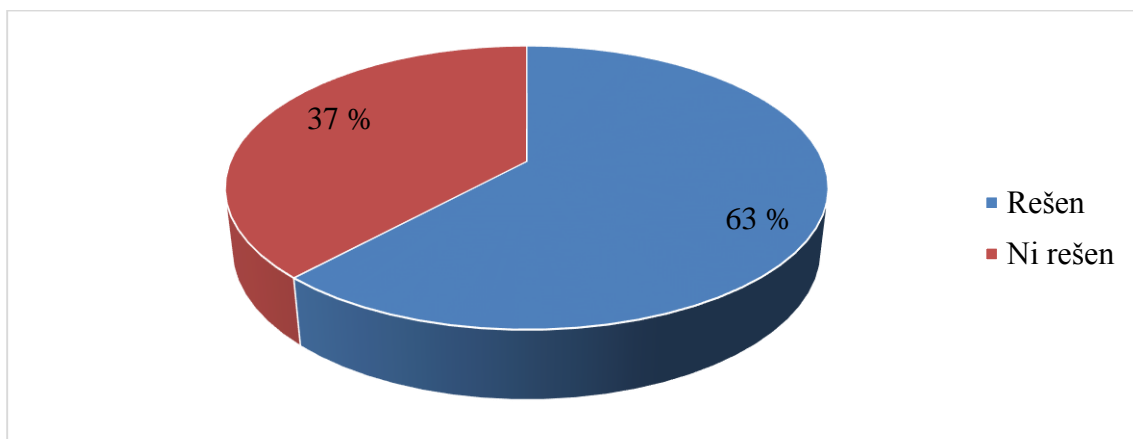
VPRAŠANJA: Ali imate rešen stanovanjski problem?

Kje živite, v hiši ali stanovanju?

Ali ste lastnik hiše/stanovanja?

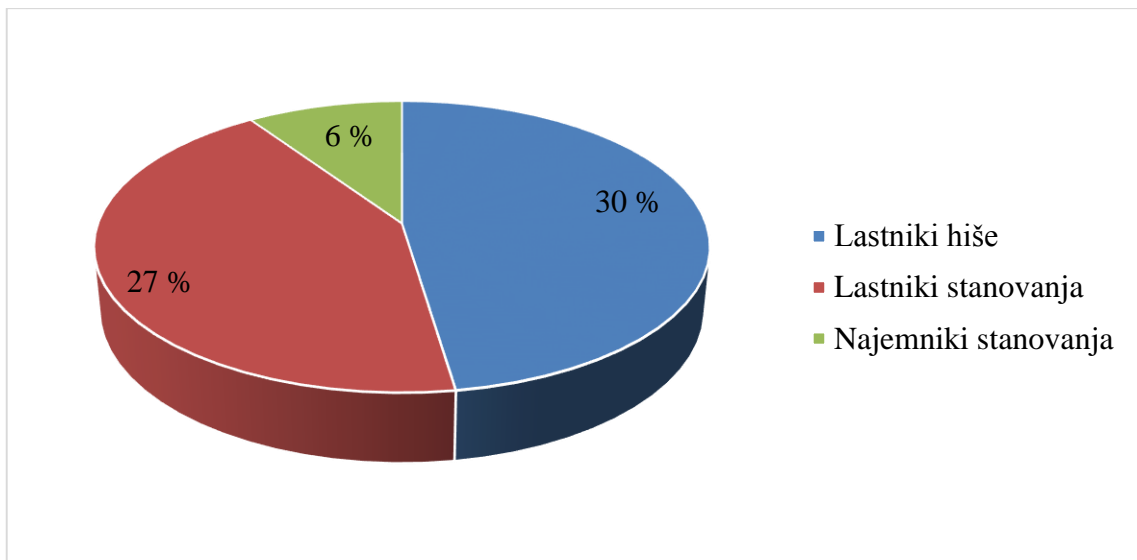
Ali ste najemnik stanovanja?

Stanovanjski problemi so največkrat hud zalogaj za mlade, ki so stopili na samostojno pot ali si želijo ustvariti družino. Iz izkušenj vemo, koliko napora in časa je potrebno vložiti, ko se odločiš, da boš zaživel na svojem in se podaš na pot iskanja, izbiranja ter kupovanja stanovanja, da o gradnji stanovanjske hiše niti ne govorimo. V takih primerih je služba v igralnici včasih tudi dobrodošla, saj nam omogoči hitrejši priliv kapitala. To nam omogoči, da smo bolj kredibilni in nam banke omogočajo najem kreditov, brez katerih, roko na srce, danes ne bi kupili skoraj ničesar. Ker je dandanes zaradi visokih življenjskih stroškov težko prihraniti večje vsote denarja, s katerimi bi kupili stanovanje ali hišo, je še kako dobrodošla pomoč, ki nam jo ponujajo banke, pa čeprav jo več kot preplačamo. Rezultat tega je, da ima kar 63 % sodelujočih rešen stanovanjski problem, in sicer jih 30 % živi v hiši in so tudi lastniki nepremičnine, 27 % jih živi v lastnem stanovanju, 6 % jih živi v stanovanju kot najemnik. Delež vprašanih, to je 37 %, nima rešenega stanovanjskega problema oz. živijo pri starših, so še samski ali še nimajo potrebe, da bi reševali ta problem. Večina teh, ki živijo pri starših, ne čuti potrebe, da bi si omislili svoje stanovanje ali hišo, in tisti, ki živijo kot najemniki, ne čutijo potrebe po lastnem stanovanju oz. hiši.

Slika 4: Rešitev stanovanjskega problema

Slika 5: Prikaz rešenih stanovanskih problemov

6.5 Prosti čas

VPRAŠANJA: Ali imate prosti čas?

Koliko približno ga imate?

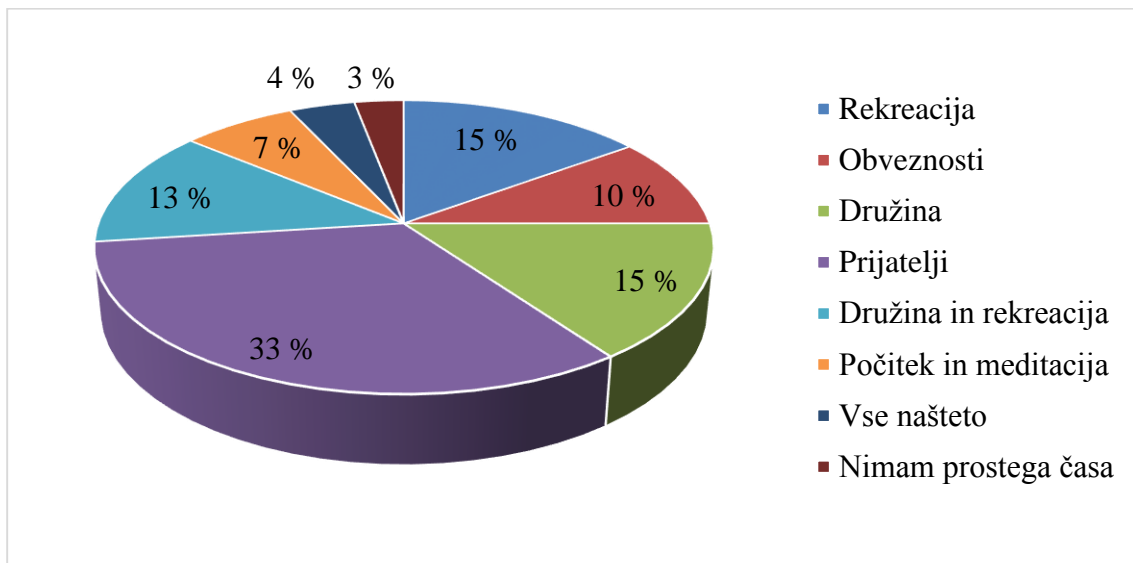
Kako ga porabite oz. kaj počnete v prostem času?

Na vprašanje »Ali imate prosti čas in kako ga preživljate?« smo dobili zelo različne odgovore, dejstvo pa je, da v resnici nihče nima pretiranega prostega časa. Prosti čas je dragocen in zato ga večina poskuša čim bolj in čim bolj izkoristiti.

3 % zaposlenih trdijo, da prostega časa sploh nimajo. To utemeljujejo z izgovori, od katerih ni nobeden omembe vreden, saj je jasno, da samo iščejo izgovor, kako ne povedati, da so zasvojeni s televizijo ali z računalniki in celo igralnicami in prav tu porabijo svoj prosti čas.

15 % zaposlenih porabi svoj prosti čas za družino, 15 % ga porabi za rekreacijo, 13 % za družino in rekreacijo. Za obveznosti porabi svoj prosti čas 10 % zaposlenih, 33 % ga porabi za prijatelje, 7 % pa za počitek in meditacijo. Seveda gre omeniti, da so določeni ljudje, ki znajo tako dobro organizirati čas, da ga imajo dovolj tako za družino, prijatelje, rekreacijo in obveznosti, pa še za kakšnega konjička se vedno najde kakšna

minuta. Seveda je takih ljudi v naši igralnici le peščica, to je 4 %.

Slika 6: Poraba prostega časa zaposlenih

6.6 Družina

VPRAŠANJA: Ali imate družino?

Kako usklajujete družinsko življenje in službo?

Ali se vam zdi, da živite normalno družinsko življenje?

Kako vaš partner sprejema vaše večizmensko delo?

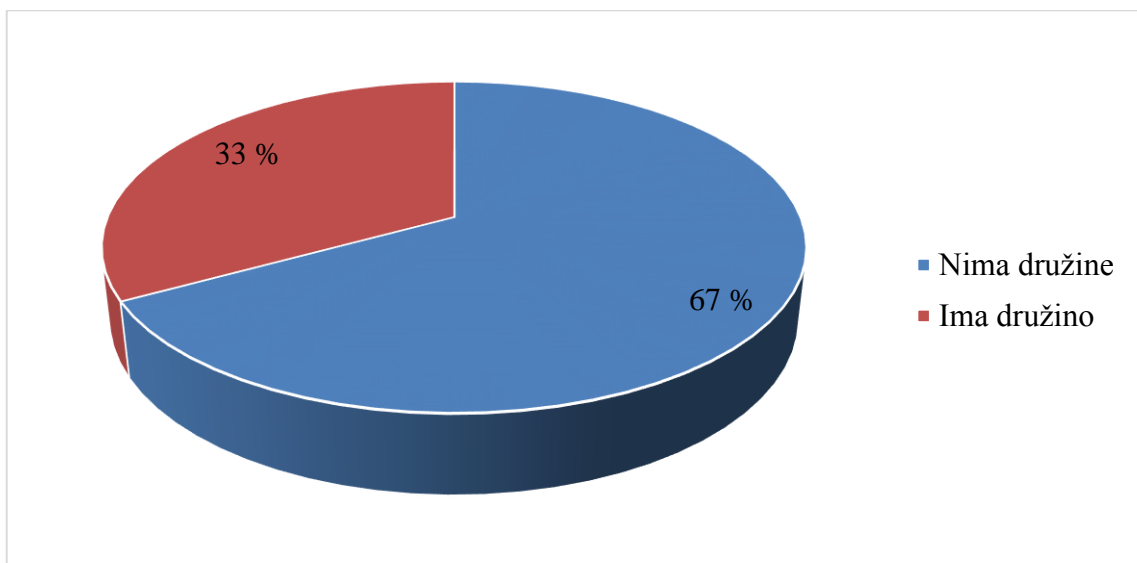
Kaj pa otroci, kako oni vidijo vašo službo?

Ali imate zaradi službe družinske težave?

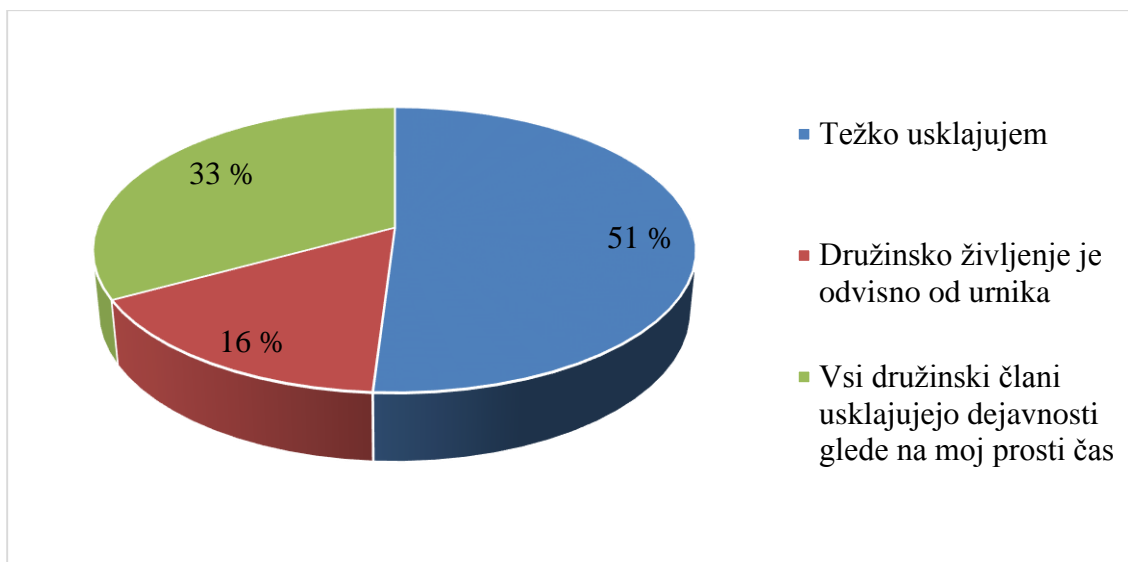
V igralnici so zaposleni pretežno mladi, večina še nima ustvarjenih lastnih družin, kar 67 %, od teh jih je 44 % še samskih, ostali imajo partnerje, vendar o družini še ne razmišljajo. Po podatkih ima lastno družino 33 % zaposlenih.

Ko semo te z družinami spraševali o družinskem življenju, se nihče ni opredelil za odgovor »živimo normalno družinsko življenje«. Večina, 51 %, jih meni, da je zelo težko uskladiti družinsko življenje z naravo službe. 16 % jih meni, da je družinsko življenje odvisno od njihovega urnika, saj je potrebo organizirati čas tako, da tudi čez dan ni onemogočen počitek, kar je pri majhnih otrocih pogosto nemogoče ali pa zelo

težko. Tisti, ki imajo nekoliko večje otroke, teh je 33 %, pravijo, da morajo vsi družinski člani pogosto usklajevati svoje dejavnosti glede na njihov delovni čas. Ko smo povprašali o tem, kaj menijo partnerji o njihovi službi, smo bili deležni skopih odgovorov, čeprav vemo, kako to ponavadi izgleda: »Že spet moram iti sam/a, kako ne dobiš niti dva dni dopusta?!, A moraš res vse vikende delati?! Ne boš za praznike niti ne sam dan prost/a? ...« In še bi lahko naštevali. Delovni čas povzroča tudi slabo voljo pri partnerjih zaposlenih, a ponavadi se nekako sprijaznijo z dejstvom, da je to vendarle služba in da od nje živimo. Veliko težje to razumejo otroci, posebno tisti, ki so bili ob nastopu službe staršev v igralništvu nekoliko večji (5–6 let). Taki otroci težje sprejmejo dejstvo, da mamina oz. očetova služba nenadoma spremeni ritem življenja, zato se pojavijo očitki najrazličnejših vrst. Takih primerov smo našteali za 17 %. Ostalih 83 % otrok je bilo rojenih v času, ko je eden od staršev (ali oba) že opravljal službo v igralništvu in so jo zato sprejeli kot normalno, saj drugačnega načina življenja ne poznajo.

Slika 7: Podatki o družini

Slika 8: Usklajevanje družinskega življenja

6.7 Služba in zdravje

VPRAŠANJA: Ali menite, da vaša služba vpliva tudi na vaše zdravje?

Kako vpliva?

Zakaj? Naštejte nekaj primerov.

Ker je delo v igralnici povezano z različnimi »grdimi« razvadami, nas je zanimalo, kako zaposleni gledajo na te stvari in ali mislijo, da ta služba vpliva tudi na njihovo zdravje.

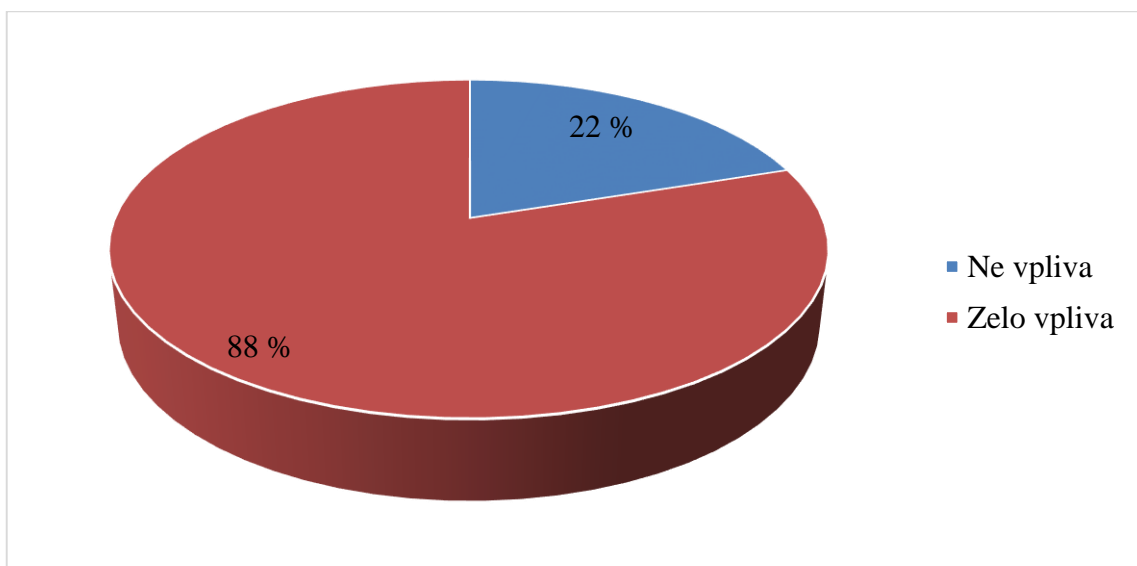
22 % zaposlenih meni, da služba ne vpliva na njihovo zdravje oz. da še ne vpliva – zaenkrat, takega mnenja so predvsem mlajši zaposleni ali pa študentje. Večina več kot pet let zaposlenih v igralnici oz. kar 88 % pa meni, da ta služba še kako vpliva na njihovo zdravje, in sicer zaradi različnih virov svetlobe in stalnega utripanja lučk, luči in napisov ter uporabe računalnika pri delu opažajo, da se jim je poslabšal vid. Ker so zaposleni vse leto na milost in nemilost izpostavljeni delovanju klimatskih naprav, to pa prinaša določene posledice, kot so bolečine v vratu, hrbtenici, kronične prehlade, ponavljajoče se angine, vnetja oči, glavobole, ki pogosto dosežejo stopnjo migrenskega glavobola ... Zaradi dela z denarjem in zahtevnimi gosti so zaposleni po navadi pod kar velikim pritiskom, kar posledično vpliva na razpoloženje in psihično stanje zaposlenih. Poleg tega se velikokrat počutijo kot avtomati, saj je delo zelo enolično (ponavljanje

enoličnih, enakih fraz v kratkih časovnih intervalih ...). Okolje, v katerem delamo, vpliva tudi na druge stvari, npr. na sluh (stalen ropot in glasna glasba), apetit (jemo ali preveč ali pa premalo).

Eden od zaposlenih je zadevo povzel nekako takole:

1. 4-krat kava (brez potrebe);
2. 1-krat zavojček cigaret (brez potrebe);
3. nezdrava prehrana v prevelikih količinah;
4. razdražen bioritem;
5. neomejen stres ob neprestano ponavljajočih se vzorcih.

Odgovor se nam je zdel zanimiv, saj po naših ocenah velja za več kot polovico zaposlenih.

Slika 9: Vpliv službe na zdravje

6.8 Dopust

VPRAŠANJA: Ali vedno dobite dopust, ko zanj zaprosite?

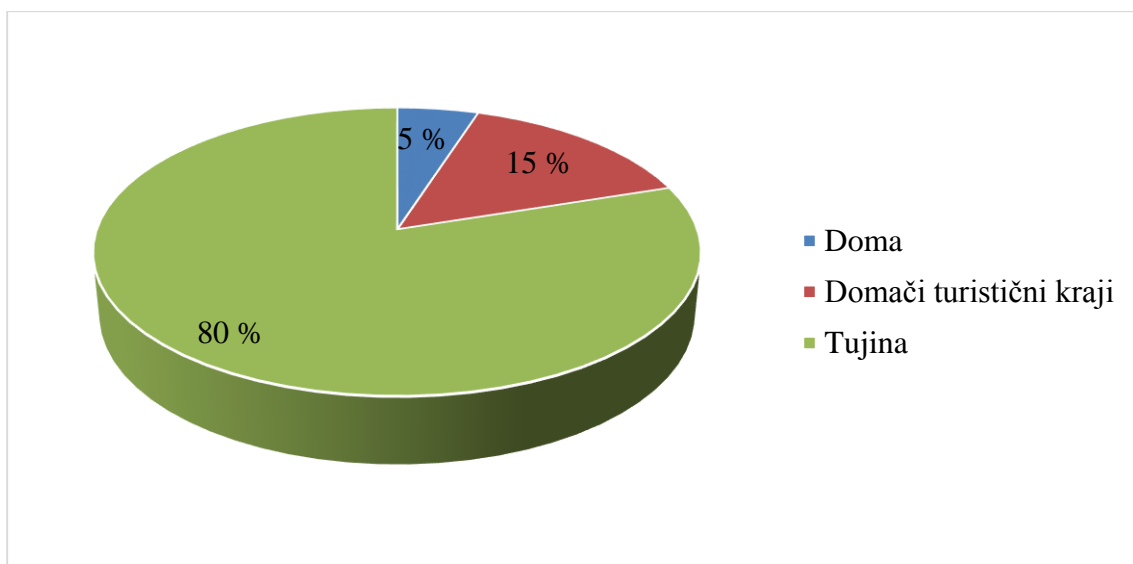
Kje preživljate dopust?

Ali preživljate dopust vedno v istih krajih?

Naštejte nekaj ciljev, kjer ste že dopustovali.

Po mnenju večine je dopust tisti najbolj pričakovani čas, ki ga zaposleni lahko preživi po svojem okusu. Pa tudi tu ne gre brez zapletov, saj se nemalokrat zgodi, da osebna želja po dopustu v določenem času naleti na popolnoma gluha ušesa ali celo na popolno nerazumevanje. Včasih se torej zgodi, da moraš na dopust, ko to ustreza drugim in ne tebi.

Ko smo zaposlene povprašali, kje dopustujejo, smo dobili najrazličnejše odgovore, in sicer jih 5 % pravi, da dopust preživijo doma, to pomeni, da se ne odpravijo od doma za več kot kakšen enodnevni izlet. 15 % jih dopust preživi v domačih turističnih krajih, in sicer največkrat v različnih termah ter toplicah, manjkrat kje v visokogorju in še manjkrat na slovenski obali. Kar 80 % vprašanih je odgovorilo, da dopust preživljajo v tujini. Med temi pa obstajajo razlike. Gre za nekakšno medgeneracijsko razliko, ki temelji na strpnosti in tudi na poudarku pomembnosti. Mlajše generacije zaposlenih in študentje raje dopustujejo v bolj eksotičnih krajih in deželah, kot so npr. Grčija, Turčija, Španija, Tunizija, Egipt, Tajska, morda še južna Italija poleti in Francija ter Avstrija pozimi. Starejša generacija zaposlenih še vedno poletni dopust preživlja na sosednji hrvaški obali, pozimi pa na italijanskih ter domačih smučiščih.

Slika 10: Preživljanje dopusta

6.9 Vrednote in služba

VPRAŠANJE: Ali vaša služba vpliva na vaše vrednote?

Kdaj in kako ste to opazili?

Opišite spremembe, ki so se vam zgodile.

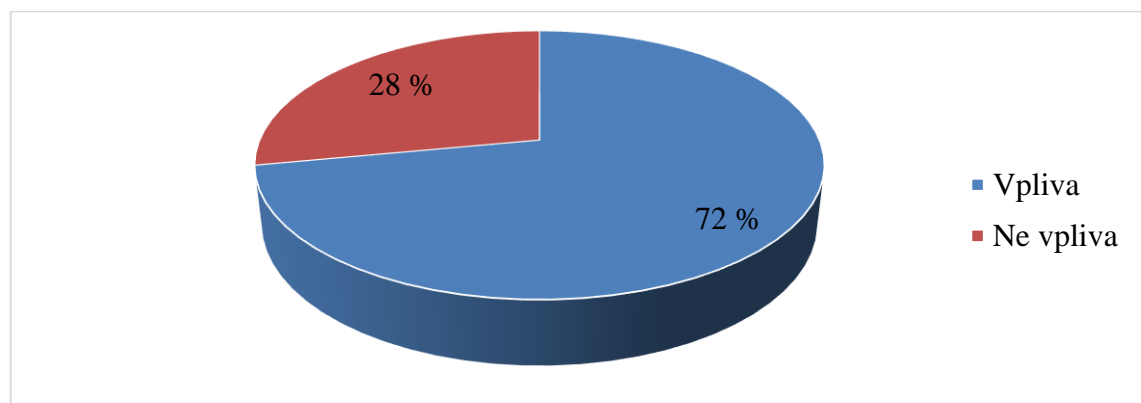
Vrednote so prisotne, vprašanje je le, katere vrednote so to.

Ko smo zaposlenim postavili prvo vprašanje, smo želeli samo kratek odgovor da ali ne.

72 % jih je odgovorilo, da služba vpliva na osebne vrednote, 28 % pa, da služba ne vpliva na osebne vrednote.

Tisti, ki so odgovorili da, so potem povedali, da so zaradi zaslužka precej spremenili lestvico svojih osebnih vrednot, ker se jim je naenkrat zazdelo, da tisto, kar imajo, ni dovolj ali ni dovolj dobro. Večina jih je tudi priznala, da ko so enkrat okusili materialni svet, jih niso več zadovoljevale duhovne vrednote. Ugotavljajo pa, da materialno zadovoljstvo ni trajalo v nedogled, saj so kmalu spoznali, da jim nekaj manjka, da to niso več oni sami. Tisti, ki so odgovorili z ne, so povedali, da so svoje prejšnje vrednote ohranili in da od njih ne odstopajo. V nadaljevanju pogovora smo ugotovili, da pri njih spremembe niso bile potrebne, saj so že prej temeljile na materialnih dobrinah in ne na osebnih ter duhovnih vrlinah.

Vrednote so torej prisotne, vprašanje je le, katere.

Slika 11: Vpliv zaposlitve na vrednote

Naslednje vprašanje smo jo zaposlenim posredovali v pisni obliki in je predstavljeno v prilogi te naloge. Sodelujoči so deset različnih vrednot morali ovrednotiti po svoji lestvici od ena do deset. Naštete vrednote so: družina, prijateljstvo, zdravje, prosti čas, vera, varnost, denar, poštenost, resnica in spolnost.

Odgovori so bili tako pestri, da bodo predstavljeni v treh tabelah po naslednjem vrstnem redu: mlajši zaposleni in študentje, starejši zaposleni ter skupna tabela za vse zaposlene.

Tabela 1: Razvrstitev vrednot pri mlajših zaposlenih in študentih

1	PRIJATELJSTVO
2	PROSTI ČAS
3	ZDRAVJE
4	DENAR
5	DRUŽINA
6	VARNOST
7	SPOLNOST
8	POŠTENOST
9	RESNICA
10	VERA

Tabela 2: Razvrstitev vrednot pri starejših zaposlenih

1	DRUŽINA
2	ZDRAVJE
3	PRIJATELJSTVO
4	POŠTENOST
5	RESNICA
6	PROSTI ČAS
7	VARNOST
8	VERA
9	DENAR
10	SPOLNOST

Tabela 3: Skupna razvrstitev vrednot pri vseh zaposlenih in študentih

1	DRUŽINA
2	PRIJATELJSTVO
3	ZDRAVJE
4	PROSTI ČAS
5	VARNOST
6	POŠTENOST
7	DENAR
8	SPOLNOST
9	RESNICA
10	VERA

Iz tabel 1, 2 in 3 lahko razberemo, da so mlajše generacije bolj usmerjene k vrednotam, ki zadovoljujejo njihove osebne potrebe in se ne ukvarjajo veliko z okolico ali s svojo notranjostjo. Starejše generacije pa bolj skrbijo ljudje, ki jih obkrožajo, njihovo zdravje ter njihova osebnost.

6.10 Odnos do igralnštva

VPRAŠANJA: Kako vi vidite igralništvo?

Kako ga doživljate?

Kako ga doživljate kot službo?

Ali se zavedate, koliko negativnih učinkov ta dejavnost prinaša?

Za mnoge od nas je igralništvo vsakdanji kruh, to pa ne pomeni, da smo glede tega ravnodušni ali da igralništvo podpiramo. Vsak zaposleni ima svoj pogled na igralništvo in vsak ima o tem tudi svoje mnenje. Večina sodelujočih v pogovoru meni, da je igralništvo sicer lahko zabava, če je to v mejah normale, sicer pa to pomeni propad človeka. Nekateri igralništvo vidijo kot dobiček, drugi kot izgubo, nekateri kot del turizma, dober posel, odvisnost, kriminal, drago prodajanje sanj.

V večini vidijo igralništvo kot kruh, od katerega živijo.

6.11 Sodelovanje v igrah na srečo

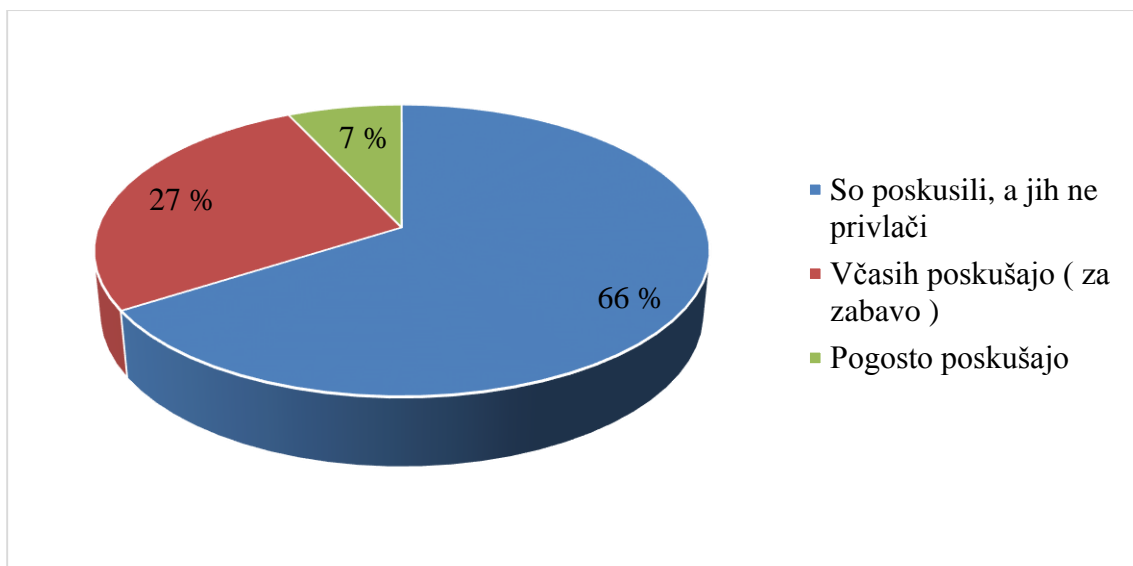
VPRAŠANJA: Ali ste sami kdaj poskusili srečo pri igrah na srečo?

Kdaj in zakaj?

Ali vam je všeč?

Ali večkrat poskušate?

Vsak zaposleni v igralništvu je gotovo kdaj tudi sam poskušal srečo pri različnih igrah na srečo. Ker v igralnici, kjer je zaposlen, ne sme igrati, največkrat obiše kakšno bližnjo manjšo ali pa tudi večjo igralnico. To seveda ne pomeni, da vsi redno zahajajo vanje. Na postavljeno vprašanje je 66 % vprašanih odgovorilo, da so že večkrat poskušali srečo pri igrah na srečo, vendar jih to ne privlači; 27 % jih je odgovorilo, da včasih poskušajo, vendar bolj za zabavo; 7 % pa jih poskuša pogosto in sami priznavajo, da so že kar malo zasvojeni.

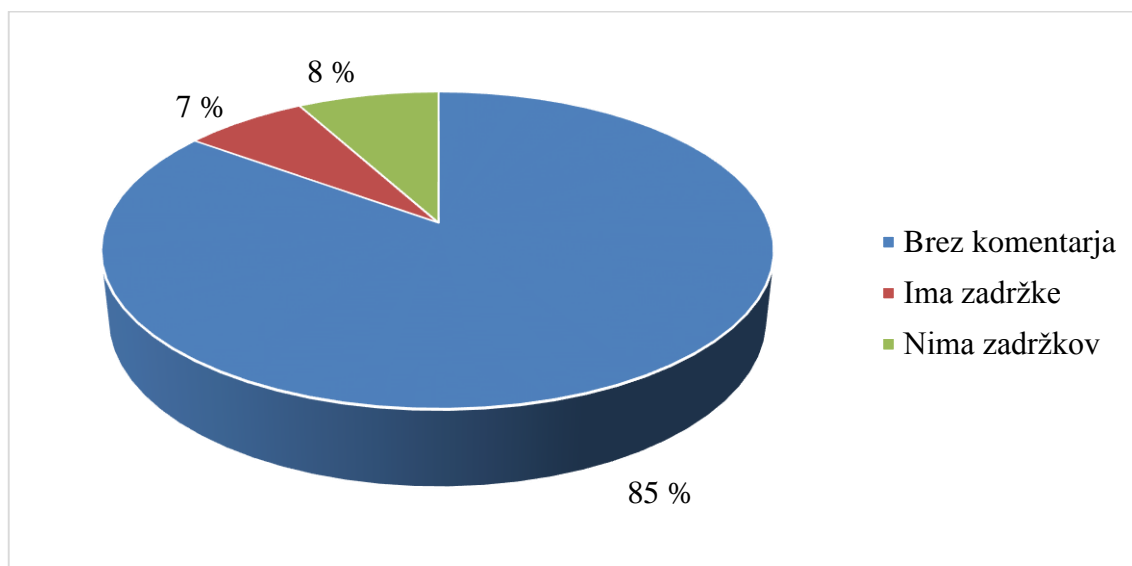
Slika 12: Sodelovanje v igrah na srečo

6.12 Moralni zadržki

VPRAŠANJE: Ali imate glede igralništva kakšne moralne zadržke?

Zakaj menite tako?

Ali imajo glede igralnštva kakršnekoli moralne zadržke, je bilo eno izmed postavljenih vprašanj. Dobili smo občutek, da zaposleni o tem ne razmišljajo ali pa nočejo razmišljati oz. o tem niso pripravljeni kaj veliko povedati. Zato so odgovori zelo skopi: 85 % jih ni imelo komentarja, 7 % pravi, da imajo določene zadržke (gledali so propad prijateljev), 8 % pa zadržkov nima, ker menijo, da je to odločitev posameznika.

Slika 13: Moralni zadržki

7 PRISTOP K IGRALNIŠKIM DELAVCEM

Ko govorimo o igralnicah, pogosto oz. vedno govorimo le o hazarderjih – ljudeh, ki zahajajo v igralnice in uporabljajo igralniške usluge. Nikoli pa se ne zgodi, da bi govorili o ljudeh, ki so v igralnicah zaposleni. Prav tako se je tudi Cerkev dolgo – predolgo – ukvarjala le s hazarderji, z njihovo odvisnostjo in načinom življenja. V tem času pa so številni igralniški delavci postali obrobni kristjani ali so se celo odtujili od vere, saj jim je njihov način življenja onemogočal, da bi se redno udeleževali verskih obredov ali da bi aktivno sodelovali v župnijah. Posledično se je v tem času zgodilo veliko slabih stvari, ločitev, razpadov družin, pretrganih prijateljskih in družinskih vezi, osamljenih otroških duš itd.

Količino pozitivnih dobičkov se da izračunati, negativnih posledic pa se ne da spraviti v žep in ne pravično izračunati. Ni jih mogoče spraviti v denarne količine in v tem je težava. Kako naj izrazimo v evrih npr. razrahljanost družinskega življenja? Razkroj medsebojnih odnosov? Stečaje malih podjetij? Človeško stisko? (Rudolf, 2007, priloga).

Besedičenje o neposrednih in posrednih dobičkih je dobilo protiutež: neposredna in posredna dejstva in patološka stanja ljudi okrog hazarda. Srečevati smo se začeli s socialno problematičnimi igralci in delavci znotraj igralnic, z igralniškimi zasvojenostmi in depresijami, z brezupnimi zadolževanji in oderuštvi, z motnjami medsebojnih odnosov, pa tudi s pogostejšimi pojavi iskanja rešitev v obupu in samomoru (Rudolf, 2007, priloga).

Ko se je Cerkev zavedla tega problema, je bilo že pozno. Kako pristopiti k ljudem, ki so že davno pozabili, da so nekoč redno, vsako nedeljo obiskovali sveto mašo ali so prepevali v cerkvenem pevskem zboru? Urnik igralniških delavcev je zasnovan tako, da praktično onemogoča vsakršno dejavnost zunaj igralnice.

V cerkvi Kristusa Odrešenika v Novi Gorici so pod vodstvom takratnega župnika monsignorja Gašperja Rudolfa sklenili, da mora Cerkev vstopiti v igralnico, če ne gre

drugače. Tako je v obliki Oznanil vsak ponedeljek Cerkev vstopila med zaposlene v eni največjih igralnic v Novi Gorici, to je v HIT-ovi Perli. V Oznanilih so v letu 2006/07 začeli pisati razne prispevke o igralništvu ter njegovih predvsem škodljivih vplivih.

Branje Oznanil naj bi vsak ponedeljek ob 20. uri potekalo glasno, to je ura, ko je v službi največ zaposlenih. Sicer pa mora izvod Oznanil ostati v sobi za zaposlene ves teden, tako da imajo vsi zaposleni možnost prebrati napisano.

V kolikšni meri in ali je branje dejansko potekalo, se ni dalo preveriti. Zaposleni so povedali le, da so Oznanila redno prihajala in da je bil dostop do njih omogočen.

Priloga Oznanil je v letih od 2006 do 2012 je vsebovala prispevke, ki so zaposlene v igralnici ozaveščali o negativnih posledicah in pasteh igralništva.

Tako so izšli naslednji članki oz. sklopi člankov v prilogah oznanil:

L. 2006/7:

- Igre izigranih (Gašper Rudolf);
- Neposredni in posredni dobički (Gašper Rudolf).

L. 2007/8:

- »ODGOVOREN« hazard – tečaj za začetnike (Gašper Rudolf);
- Igralnice – odprto pismo sosednjih Karitas v Italiji (Gašper Rudolf);
- Igralništvo – San Marino 2007 (Gašper Rudolf);
- Prispevek k javni razpravi o širitvah iger na srečo (Gašper Rudolf);
- Moderna uboštva – odvisniki (Gašper Rudolf);
- Igrati na srečo ali biti srečen (povzeto iz Družine, 13.04.2008, str. 10);
- Nedelja – čigava in kakšna (Gašper Rudolf).

L. 2008/9:

- Igralništvo – kako do tožbe (Bogdan Vidmar);
- Hazard in stave pri sosedih (Gašper Rudolf);

L. 2009/10:

- Adijo, naivnost! (Gašper Rudolf);
- Pa vendar naj povem (posredoval Andrej Mohar).

L. 2010/11:

- Ponovno o družinskem zakoniku – najprej pa o igralništvu (Aleš Rupnik);
- Strategija razvoja iger na srečo v Sloveniji (Bogdan Vidmar).

L. 2011/12:

- Kaj družine doprinašajo družbi (iz Vrneto povzel Gašper Rudolf).

8 O IGRALNIŠTVU

Ljudje so se ukvarjali z igrami na srečo od začetka svoje zgodovine. Zápise o njih najdemo v vseh obdobjih. Iz njih razberemo, da je bil svet igralništva in hazarda vedno povezan s tančico skrivnosti, prepovedanega, izbranega in majhnega obenem. Čeprav so v celotnem obdobju človeške zgodovine igre na srečo predstavljale nekaj mistično religioznega, so bile prisotne vedno in povsod. Kot svojevrsten fenomen so zaznamovale vse kulture. Pomenile so nekaj ekskluzivnega, svet, ki je pripadal družbeni eliti, bogatim tujcem iz drugih časov in oddaljenih prostorov. Ampak ne za vedno. Z legalizacijo in popularizacijo igralnic so se igralnice začele predstavljati kot turistični cilji in igralništvo danes pojmujeemo kot turistično dejavnost. To je prineslo velike spremembe v družbeno življenje človeka. Prej tako obsojana dejavnost je kar naenkrat postala dostopna vsem, ki so jo želeli spoznati. Izkazalo se je, da premnogi klišeji in stereotipi iz preteklosti ne ustrezajo več.

Kot pri vseh stvareh je tudi v igralništvu v svet prodrła globalizacija oz. amerikanizacija. Ameriški model igralništva postaja vodilna komercialna ideja, ki se je oprijema tudi tradicionalna Evropa. V zadnjih tridesetih letih je igralništvo v nekaterih evropskih državah, med njimi tudi v Sloveniji, spremenilo status. Nekdaj zaprta in strogo nadzorovana dejavnost visokih slojev se danes promovira kot množična zabava, iz poslovnega zornega kota pa kot posebna veja turistične ponudbe in zabavišni park za vso družino. Seveda je vse to le iluzorno in navidezno. Vsi se namreč zavedamo, da so pravi rezultati hazarderstva popolna odtujitev posameznika od družine in da je »množična zabava« le obup posameznika.

Glavna privlačnost igralnic že dolgo niso več le zelene mize in rulete, temveč igralni avtomati, ki prinašajo igralniški industriji največ dobičkov. Vstop v igralnico ni več selektiven, ampak vseobsegajoč, igralnice niso več zgolj kraji za spodbujanje adrenalina v zdolgočasenih premožnejših, temveč zabavišča s celotnim programom, izbrano hrano in možnostjo družabnega življenja (Gorjup-Posinković, 2001, 723).

Kljub povečani prisotnosti in sprejemljivosti igralniške industrije v družbi ostaja

igralništvo kot dejavnost v zavesti ljudi še vedno kontroverzna kot pojavnost in komercialna dejavnost. Poskusi uvajanja novih igralnic navadno izzovejo negativne reakcije in nasprotovanja javnosti. Še vedno prihaja do vprašanj legitimnosti in družbenega stigmatiziranja igralništva, strahov pred kriminalom, korupcijo, moralnim propadom in povečanjem števila patoloških hazarderjev. Vedno obstaja dovolj negativnih razlogov o možnih negativnih socialnih vplivih igralništva, ki ohranjajo splošno javnost in družbeno mnenje v negotovosti. Nasproti temu pa se ustvarjajo tudi zelo pozitivna mnenja v prid igralništvu. Raje kot gledati na igralništvo kot grožnjo okolju skušajo zagovorniki igralništva ustvarjati mnenje o igralništvu kot priložnosti za razvoj te dejavnosti in nasploh turizma. To je verjetno glavni razlog, zakaj se igralniška industrija še vedno zelo razrašča in legalizira tam, kjer je bila do nedavnega prepovedana (Eadington, 1998, 3–4).

Toda nekaj je gotovo. Očitno je potreba po igri, zmagi, kopičenju denarja, po izzivanju in obvladovanju usode ljudi nepogrešljiva (Rozman, 2001, 757).

Igralnice so postale del novega sodobnega načina preživljanja prostega časa. Vanje zahajajo različni ljudje z različnimi nameni. Večini obiskovalcev igralnice še vedno pomenijo zgolj priložnost igranja iger na srečo v želji po dobičku, številnim pa ob tem prinašajo zabavo in sprostitev. Kljub številnim prepovedim, ki so veljale v preteklosti, ki veljajo v nekaterih državah tudi danes in morda tudi takim, ki bi jih veljalo postaviti v prihodnost, iger na srečo ni mogel, ne more in ne bo mogel nihče niti izkoreniniti niti dokončno opredeliti.

Prihodnost igralništva je nepredvidljiva, tako kot rezultat pri igrah na srečo. Lahko jo napovedujemo ali ugibamo. Ne vemo pa, če bomo zadeli. Edino, kar zagotovo vemo je, da bodo igralnice in igralništvo v takšni ali drugačni obliki, legalne ali nelegalne, legitimne ali nelegitimne, še naprej obstajale. Kakšne pa bodo, resnično ne vemo. Morda res le še virtualne, zagotovo pa drugačne od današnjih.

9 O VREDNOTAH

Naše obnašanje vodita dva velika usmerjevalca. Eden od njih je strah, zaradi katerega se izogibamo določenim stvarem, drugi sta želja in upanje, zaradi katerih nas nekatere stvari privlačijo. Težava je v tem, da se nekaterim stvarem, ki nas strašijo, ne moremo izogniti. Uresničevanje svojih želja in upanj lahko premagujemo in kompenziramo s hedonskim ugodjem. Strah pred neuspehom in ponižanjem lahko premagujemo z izpolnitvijo naših potenčnih in statusnih želja. Strah pred osramotitvijo, izgubo časti in moralno diskvalifikacijo lahko premostimo s spoštovanjem moralnih in etičnih norm. Z nobenim tovrstnim prizadevanjem pa ne moremo premostiti strahu pred praznim življenjem, stagniranjem, duhovnim siromaštvom, smrtjo in izgubo eksistence. Te strahove nam lahko odstranijo samo izpolnitvena upanja. Ampak pogledjte, ob izpolnitvenih upanjih izgubijo svojo težo tudi drugi strahovi – strah pred bolečino, pred neuspehom, ponižanjem, sramoto. Ob tej ugotovitvi začnemo verjeti, da so naše vrednote in njihova razvojna hierarhija lahko naš osebni in življenjski kažipot (Musek, 1993).

Nekateri avtorji razlikujejo med vrednotami, ki so nekje zunaj nas in nas pritegujejo, vlečejo k sebi, in potrebami, ki so v nas in nas potiskajo od znotraj: npr. človek ima potrebo po osebem preživetju (hrana, pijača ...) in po preživetju vrste (spolnost), potrebo po moči (znanje, uspešnost, denar na banki), potrebo po prijateljstvu, ljubezni in nežnosti (družina, prijatelji), potrebo po igri (razvedrilo, izleti, konjički, rekreacija).

Človek pa je bitje, ki se je sposobno odpovedati npr. svojemu življenju zato, ker želi rešiti drugega človeka, takšen je bil npr. Maksimiljan Kolbe. Najstnica se je pripravljena odpovedati potrebi po preživetju, ker hoče uveljaviti svojo moč in npr. umre zaradi anoreksije in to v svetu, kjer je hrane na pretek, medtem ko se ljudje po svetu borijo za kosček kruha. Ali nismo ljudje čudna bitja?

Bog nas je ustvaril, da bi bili zdravi, ustvaril nas je po svoji podobi. Zato smo v svojem bistvu zdravi, zato težimo k zdravju in sreči, ustvarjeni smo bili za to, da bi bili zdravi. Zato nam je Bog podaril imunski sistem. Naravno stanje našega bitja je zdravje. (Ali se

lahko rešimo strahu? Zasvojenosti?)

Vrednote za posameznika in za človeštvo izgubijo svoj hierarhijski smisel, če pojmujejo človeka zgolj kot bitje, ki je vrženo v svet in na tem svetu samo prisostvuje. Bivanje ni danost, ki pušča človeka ravnodušnega. O njej se sprašuje in dognati želi njen smisel. Ta smisel presega bivanje kot zgolj danost, nereflektirano prisotnost ali vrženost. Človekova zavestna in tudi nezavedna usmerjenost k izpolnitvi in tako tudi k vrednotam, v katerih se zrcali želja po izpolnitvi, utemeljuje ves naš vrednostni svet s smislom. Smisel življenja pa lahko dojamemo, če pojmujejo svoje življenje več kot zgolj danost, dojamejo ga, če ga pojmujejo kot nalogo in poslanstvo. Tako življenje vodi človeka od strahu k upanju, od neznanja k spoznanju in od sovraštva k ljubezni. Vrednote so zato, da nam kažejo pot.

10 SKLEP

Ko smo zaposlenim v novogoriški igralnici omenili, da želimo z njimi opraviti pogovor o njihovem pogledu na igralništvo in o vrednotah, ki jih imajo, so bili začudeni, »kaj se gremo«. Nato smo jim predlagali, naj razmislijo in se sami odločijo, ali v pogovoru želijo sodelovati. Ko je bil prvi pogovor opravljen, so bili pripravljene sodelovati vsi. Priznati moramo, da nas je na začetku preveval strah, da bi se norčevali oz. da bi odgovore prilagajali našim pričakovanjem. Pojasnili smo jim, da namen ni nikogar obsojati ali moralizirati o njihovih odgovorih, temveč želimo samo pogledati v »dušo« igralništva, in to smo mi, zaposleni.

V pogovorih smo spoznali, da smo vsi privzeli enake vrednote, le postavljamo si jih na različna mesta. Prav tako se večina ukvarja z enakimi problemi: kako čim bolje preživeti čas, ko nismo v igralnici, ter kako uskladiti delavni čas z osebnim življenjem, da bo to najbolje delovalo.

Spoznali smo, da smo na neki način odvisni od igralništva. To je del našega življenja, brez katerega ne znamo več živeti. Način takega življenja pa korenito spreminja naše osebnosti in vrednote, ki jih imamo. Tega nas je strah predvsem zaradi otrok, ki bodo naše vrednote »podedovali«. Kam to pelje? Kje bomo končali? Ali bomo sploh še znali »normalno« živeti? Katere vrednote bomo posredovali svojim otrokom? Kako bodo lahko preživeli v tako osiromašenem svetu brez pravih vrednot?

Denar prinese materializem, ta pa iz človeka, če ta nima prave volje, iztisne vso duhovnost. Kdo je torej človek, ki ostane? Ali je ta človek še vedno podoba Boga? Podoba Boga pa je ljubezen, ljubezen do sebe in ljubezen do bližnjega.

Naloga nam je pomagala, da smo se začeli zavedati vprašanj kulture, v kateri živimo in jo oblikuje tudi igralništvo. Zavedamo se, da na mnoga vprašanja nimamo odgovorov, toda za nas je dragoceno že to, da smo se začeli teh vprašanj zavedati in nanje iskati odgovore.

11 POVZETEK

Ko govorimo o igralnicah, pogosto oz. vedno govorimo le o hazarderjih – ljudeh, ki zahajajo v igralnice in uporabljajo igralniške usluge. Poredko pa se zgodi, da bi govorili o ljudeh, ki so v igralnicah zaposleni. Prav tako se je tudi Cerkev dolgo – predolgo – ukvarjala le s hazarderji, z njihovo odvisnostjo in načinom življenja. Med tem časom pa so številni igralniški delavci postali obrobni kristjani ali pa so se celo odtujili od vere, saj jim je njihov način življenja onemogočal, da bi se redno udeleževali verskih obredov ali da bi aktivno sodelovali v župnijah. Posledično se je v tem času zgodilo veliko slabih stvari, ločitev, razpadov družin, pretrganih prijateljskih in družinskih vezi, osamljenih otroških duš itd.

Cilj diplomske naloge je ozavestiti ljudi o problematiki zaposlenih v igralništvu, saj se nepravilno meni, da je to idealen poklic in da je denar, ki ga igralniški delavec zasluži, lahko pridobljen. Prav tako želimo z nalogo odpreti oči ljudem, ki so sami igralniški delavci, da bi morda le sprevideli in se zavedeli, v kakšni nemogoči situaciji so obtičali, saj v svojem vsakdanu živijo v nekem drugem, igralniškem svetu in v njem ni videti nobene napake.

Nalogo smo najprej zasnovali na lastni izkušnji spreminjanja vrstnega reda vrednot. Kasneje smo vključili še raziskovanje na delovnem mestu in s tem tudi sodelavce, s pomočjo katerih smo opravili kar nekaj razgovorov in anketnega raziskovanja. Vrednost diplomske naloge je za teorijo morda velika, saj praktično ne obstaja nobena literatura o obravnavani temi. V praksi pa najbrž ne bo imela kakšnega posebnega pomena, saj so igralniški lobiji preveč vase zaprti sistemi, ki svojim zaposlenim ne dajejo zunaj igralnice nikakršne možnosti za drugačen način razmišljanja, kaj šele spremembe načina življenja.

Ključne besede: vrednote, igralništvo, igralnica, hazard, služba.

12 SINTESI

L'IMPIEGATO NEL SETTORE DEL CASINÒ - VALORI E STILE DI VITA

Quando si parla dei casinò si spesso pensa unicamente ai giocatori d'azzardo – persone che frequentano i casinò e usufruiscono dei loro servizi. Raramente però capita di parlare di persone che sono vi impiegate. Per un lungo periodo anche la Chiesa si è impegnata ad aiutare i giocatori con la loro dipendenza e stile di vita. Nel frattempo molti lavoratori del casinò sono diventati cristiani marginali o perfino si sono separati dalla fede, in quanto il loro stile di vita non gli permetteva di frequentare i riti religiosi o di essere coinvolti attivamente nelle parrocchie. Di conseguenza, sono successe molte cose tremende: divorzi, famiglie rovinate, rottura dei legami familiari e d'amicizia, aumento dell'anime perse dei bambini, ecc.

Lo scopo della mia tesi è quello di creare consapevolezza sul tema degli impiegati che lavorano nel settore del casinò. Esiste una convinzione errata che indica che il presente lavoro sia un'occupazione ideale e che i soldi che un dipendente guadagna siano ottenuti in un modo facile. Oltre a ciò vorrei anche far capire agli impiegati stessi che è l'ora che loro comincino a vedere e di essere consci della situazione nella quale sono rimasti bloccati. La loro vita quotidiana è legata al casinò che fa parte di un altro mondo che purtroppo solo sembra di essere perfetto.

In primo luogo la tesi è stata concepita in base alle mie proprie esperienze in quanto ho cambiato l'ordine dei miei valori. Successivamente ho incluso anche la ricerca sul posto di lavoro, includendo anche i dipendenti attraverso i quali ho fatto delle interviste e questionari. Può darsi che il valore di questa tesi sia un po' grande siccome non esiste una letteratura su questo argomento. Mentre in pratica probabilmente non avrà alcun significato particolare perché le lobby del casinò sono dei sistemi chiusi che non forniscono ai loro dipendenti di avere la possibilità di pensare in un modo differente o addirittura di cambiare lo stile di vita al di fuori del casinò.

Parole chiave: valori, gioco d'azzardo, casino, azzardo, impiego.

REFERENCE

- 2006/2007, Zbirka, Oznanila – glasilo župnij Kapela, Kristus Odrešenik, Kromberk, Osek, Solkan, Šempas, Šempeter.
- 2007/2008, Zbirka, Oznanila – glasilo župnij Kapela, Kristus Odrešenik, Kromberk, Osek, Solkan, Šempas, Šempeter.
- 2008/2009, Zbirka, Oznanila – glasilo župnij Kapela, Kristus Odrešenik, Kromberk, Osek, Solkan, Šempas, Šempeter.
- 2009/2010, Zbirka, Oznanila – glasilo župnij Kapela, Kristus Odrešenik, Kromberk, Osek, Solkan, Šempas, Šempeter.
- 2010/2011, Zbirka, Oznanila – glasilo župnij Kapela, Kristus Odrešenik, Kromberk, Osek, Solkan, Šempas, Šempeter.
- 2011/2012, Zbirka, Oznanila – glasilo župnij Kapela, Kristus Odrešenik, Kromberk, Osek, Solkan, Šempas, Šempeter.
- Eadington, William R. 1998. *Casino Gaming – Origins. Trends and Impact*, v *Casino gambling in America*.
- Gorjup-Posinkovič, Vida. 2001. Fatamorgana sreče. *Primorska srečanja*, št. 247.
- Musek, Janek. 1993. *Osebnost in vrednote*. Ljubljana; Educy.
- Rosa, Sebastjan. 2004. *Igralništvo v zavesti Slovencev* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Rozman, Sanja. 1988. *Peklenska gugalnica*. Ljubljana: Vale-Novak.
- Rudolf, Gašper. 2007. Neposredni in posredni dobički. *Oznanila – glasilo župnij Kapela, Kristus Odrešenik, Kromberk, Osek, Solkan, Šempas, Šempeter*, št. 11, 2007/8.

PRILOGA

Vprašanje, na katerega so zaposleni v novogoriški igralnici odgovarjali v pisni obliki.

1. Ovrednotite vrednote od 1 do 10 (1 je najpomembnejša):

- __ družina,
- __ prijateljstvo,
- __ zdravje,
- __ prosti čas,
- __ vera,
- __ varnost,
- __ denar,
- __ poštenost,
- __ resnica,
- __ spolnost.

IZJAVA O AVTORSTVU IN DOVOLJENJE ZA OBJAVO

Spodaj podpisana Adrijana Štrukelj, z vpisno številko 50050787, rojena 01.03.1974, v kraju Šempeter pri Gorici,

sem avtor/ica diplomskega/magistrskega dela z naslovom: IGRALNIŠKI DELAVEC VREDNOTE IN NAČIN ŽIVLJENJA.

S svojim podpisom zagotavljam:

- da je predloženo diplomsko/magistrsko delo rezultat mojega samostojnega raziskovalnega dela ter da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev citirana po predpisani metodologiji znanstvenega dela predpisanih na Teološki fakulteti (127. člen Statuta UL).
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Teološki fakulteti.
- je diplomsko delo lektorirano in urejeno skladno s fakultetnim Diplomskim redom.
- da je predloženo pisno delo identično elektronski verziji istega dela (127. člen Statuta UL).

S svojim podpisom:

- dovoljujem knjižnici Teološke fakultete Univerze v Ljubljani in Teološki knjižnici Maribor uporabo svojega rojstnega datuma za namen obdelave magistrskega/diplomskega dela v sistemu COBISS;
- na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno¹, prostorsko in časovno neomejeno prenesem pravici shranitve avtorskega dela v elektronski obliki in reproduciranja ter pravico omogočanja javnega dostopa do avtorskega dela na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani (127. člen Statuta UL).

Kraj in datum _____

Podpis _____

---

¹ Avtorju ostanejo vse materialne in moralne avtorske pravice